

ЕКОЛОГИЧНАТА ПРИКАЗКА В ПЕДАГОГИЧЕСКОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ „ДЕТЕ – ПРИРОДА“

Проф. д-р Петя Конакчиева,
Светлана Великова

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Резюме. В разработката се представят резултати от проведено емпирично изследване с фокус върху екологичната приказка като инструмент за фасилитиране на педагогическото взаимодействие „дете – природа“. Анализират се приоритетите на предучилищните педагози в сферата на образованието за околната среда и устойчивото развитие. Извеждат се основания за ценностно приобщаване към света на природата посредством разнообразни активности, реализирани преди, по време и след възприемането на приказното произведение с екологично съдържание. Обосновават се варианти за иновиране на екологоориентираната интеракция чрез концептуализиране на моделен дизайн за работа с екологични приказки и неговото съдържателно и образователно-приложно осигуряване чрез инструментите на динамичния дейностен интегритет, консолидирани в позитивна среда за детска жизненост.

Ключови думи: екологична приказка; предучилищно екологично образование; ценностно отношение към природата

Въведение

Дигиталният свят трансформира съществено концепцията за детството и за взаимоотношенията на човека с неговата естествена среда. Дефицитите в общуването с природата се мултиплицират в отчуждаване от нея и във фиксиране към виртуални светове, в които реалното трудно се откроява от фантазното. Критичното отношение към глобалните екологични проблеми задава нови ценностни основания за проектиране на съвременни модели за реализиране на ранно образование в областта на околната среда, които отчитат профилните характеристики на Z поколението. Тяхната ефективност се предопределя от капацитета им да подкрепят амбициите на подрастващите за ангажиране с екологичната кауза и идеалите за създаване на устойчиво бъдеще. Хуманистичната им насоченост е обвързана с гаранти-

ране на комплекс от иманентни характеристики: интегративност, проблемност, интерактивност, стратегийност, екологична етичност. Съдържателна им определеност изисква приоритетно включване на темите за природата и нейната самоценност в образователните програми за деца, а технологичната им обезпеченост налага използване на целесъобразен инструментариум за възпитаване на екологична култура. Постигането на качество на педагогическото взаимодействие „дете – природа“ предполага творческо търсене в разнообразен методически контекст. Тук интересни репери за иновативни решения могат да се систематизират в моделни дидактически комплекси от разнообразни активности, консолидирани в креативното пространство на приказките с екологично съдържание, в „...което растящата индивидуалност може открито да изразява себе си, да общува с персонажите, превръщайки се в собствен сценарист на един импровизиран, своеобразен спектакъл, в който действията, артистите и декорите са създадени по правила, принадлежащи на техния създател – детето“ (Nikolova 2022, p. 222).

Методология

Целта на разработката е да се представят и аргументират изследователски основания за научно обосновано използване на екологичната приказка като средство за ценностно приобщаване на децата от предучилищна възраст към света на природата. Огласяването на данни от проведено национално проучване има амбицията да предложи отправни точки за рефлексирание на професионалния опит в педагогическата ни общност и да зададе ориентири за неговото обогатяване в концептуален и образователно-приложен план.

Водещ метод за реализиране на емпиричното изследване е анкетата. Прилагането ѝ е насочено към:

1. Установяване на нагласите на предучилищните педагози за използване на екологични приказки в образователната интеракция „дете – природа“.
2. Систематизиране на условията за целесъобразен избор на приказки с екологично съдържание в практиката.
3. Уточняване на основните предимства на екологичната приказка като методически инструмент за формиране на ценностно отношение към природния свят в предучилищна възраст.
4. Определяне на най-ефективните според учителите дейности в методическия моделен комплекс, свързан с етапите на работа с екологична приказка.

Анализът на емпиричните данни се съчетава с дискурсивна рефлексия, за да се изведат доказателствени съждения и научно обосновани изводи относно актуалните приоритети за иновиране на педагогическото взаимодействие „дете – природа“ чрез средствата на екологичната приказка.

Резултати

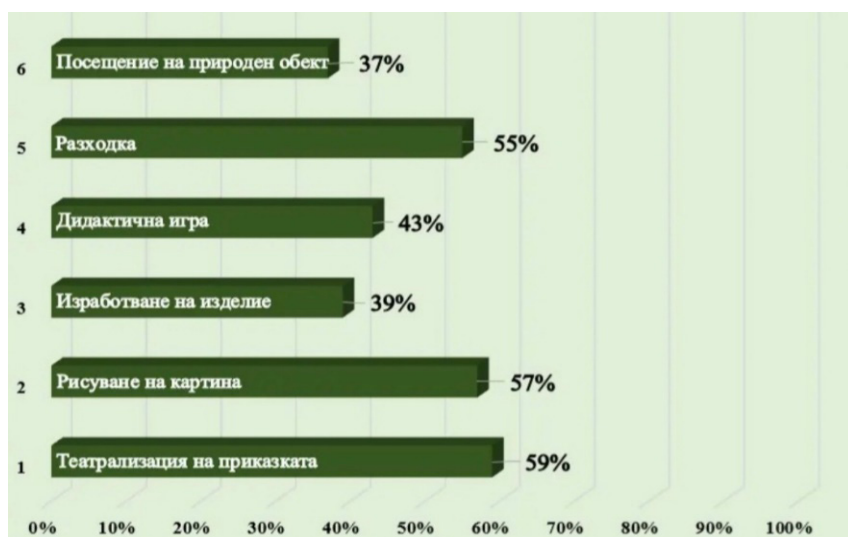
В анкетното проучване по метода на отзовалите се участват 405 детски учители от различни градове и села в страната: Велико Търново, Дулово, Силистра, Русе, Варна, София, Шумен, Бургас, Велики Преслав, Тервел, Петрич, Трявна, Полковник Таслаково, Поройно, Айдемир, Суворово, Перник и др. Анкетирането е осъществено в периода м. февруари – м. април 2023 г. чрез разпространението на анкетната карта в платформи, в които предучилищни педагози споделят опит, идеи за дидактични материали и за провеждане на различни дейности в детската градина.

Респондентите по категоричен начин се обединяват около виждането за приоритетното значение на екологичното образование в предучилищното детство. Това потвърждават чрез отговорите си 99% от анкетираните. Педагозите считат, че възпитаването на ценностно отношение към природата е аспект на споделена отговорност на общественото и семейното възпитание. 78% посочват, че родителите влияят в много висока степен върху динамиката на този сложен процес. 19,5% подкрепят тази теза, като заявяват, че степента на влияние е висока. 2,5% от учителите са посочили, че влиянието е в ниска степен. Резултатите от анкетното проучване категорично показват, че педагогическата ни общност оценява важноста на семейството като фактор, определящ качеството на екологичното възпитание в детството. Това е отправна точка за партниращо единodeйствие, фокусирано върху приобщаване на детето към ценностните на устойчивото развитие. Идеята е осъзната от 81,5% от анкетираните, които декларираат, че възпитаване на ценностно отношение към природата не би могло да се реализира само и единствено в детската градина. Сътрудничеството между значимите възпитателни субекти е важно условие за гарантиране на шансове за природооткривателство, придружено от учители и родители, приели възпитателната отговорност да фасилитират активното взаимодействие на детето със заобикалящия свят.

Професионалната и личностната ангажираност на учителите като субекти на екологообразователната интеракция са потвърдени от 53% от анкетираните, които посочват, че в много висока степен отношението на педагога към природата се проектира върху световъзприемането на детето. Подкрепят ги и 46% от педагогическите специалисти, които посочват, че степента на влияние е висока. Незначителен е делът на полюсната позиция – 1%. Резултатите доказват разбирането на еталонното значение на поведението на учителя като образец за подражание. Те свидетелстват за осъзната насоченост на педагозите към демонстриране на добри примери за взаимодействие с естествената среда, посредством които деликатно и с такт да посветят детето в магията на природолюбieto. Това е възможно в условията на разнообразни съдържателни активности, целенасочено фасилитирани посредством вариативни технологии, които позволяват динамична промяна на позициите на детето и възрастния в

партньорската интеракция, за да се съхрани усещането за свободно светооткривателство. В този контекст изследователският интерес се фокусира върху методическия инструментариум, който се прилага в педагогическата практика, за да се възпита ценностно отношение към природата. В емпиричен план са получени данни, които позволяват да се констатира становището на предучилищните педагози относно методите и средствата, които използват в своята практика за възпитаване на чувство за любов и грижа към природата у децата, както и мястото, което отреждат на екологичната приказка в методическия си инструментариум. Този тематичен изследователски акцент е включен в реализираното анкетно проучване, за да се установи професионалното мнение на предучилищните педагози за екологичната приказка като ефективно средство за формиране на ценностно отношение към природата. Респондентите имат опция да посочат повече от един отговор. Според направените избори водещо място заемат технологиите, базирани на играта. Те са най-често използвани от 75% от предучилищните педагози. Изборът е логичен предвид значението на игровата дейност в периода на предучилищното детство. Изненадващ е относителният дял на споделилите предпочитания към екологичните приказки като средство за позитивно възпитание в областта на околната среда и устойчивото развитие (65%). 90 % от запитаните я използват с различна степен на интензивност в своето педагогическо ежедневие, т.е. опитът им е отправна точка за рефлексия и насочване към дейности, които могат да се комбинират в методически комплекс за работа с екоприказки. В тази връзка чрез анкетното проучване се установи, че театрализация на приказката е най-предпочитаният избор (59%). Учителите отчитат факта, че децата в предучилищна възраст запомнят и разбират много по-добре литературното произведение, ако то е представено чрез театрализация. По този начин думите се онагледяват с герои, всеки с различна речева характеристика, тембър, звучене и т.н. Чертите на персонажите и обстановката стават видими. Героите „оживяват“ не само чрез въображението на децата, но и чрез декори, костюми и др.

Предучилищните педагози предпочитат и дейност, свързана с рисуване на картина по приказката (57%). Всеки втори от анкетираните се насочва към реализиране на разходка или екскурзия до природен обект, 43% се ориентират към включване на дидактичната игра, а 39% избират пресъздаване на опит в конструктивна дейност (фиг. 1).

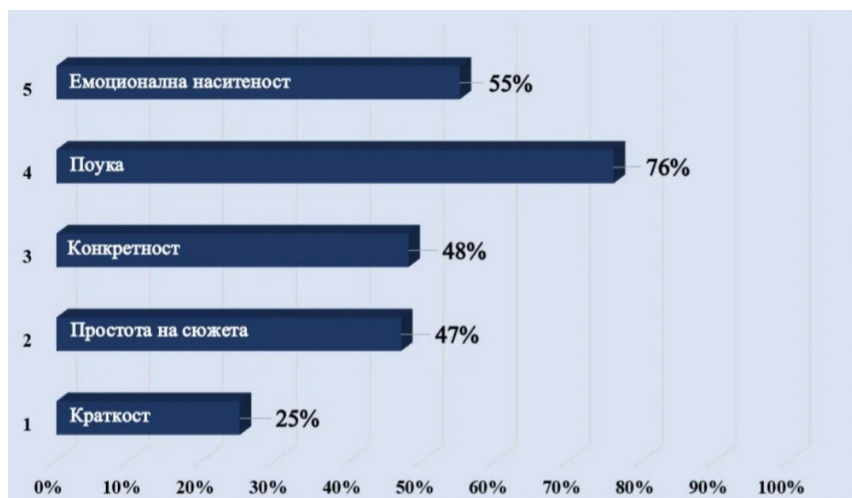

Фигура 1. Процентно разпределение на избора по въпроса „Какви дейности бихте включили в методическия моделен комплекс, свързан с етапите на работа с екологичната приказка?“

Запитани за мястото, на което ги реализират, учителите споделят предпочитания към активности на двора в детската градина (47%). Зелените пространства на територията на детската градина са удобни и достъпни. Децата ги познават и се чувстват спокойни и защитени в тях, заобиколени от разнообразни представители на природния свят. Всеки пети от предучилищните педагози, включили се в анкетирането, предпочита активности в парка, 17% са посочили място, свързано с посещение на природен обект, а около 10% предпочитат да реализират подобен тип дейности в занималнята.

При подготовянето на каталог с приказните произведения учителите отчитат като значими следните критерии: възрастовите особености на децата (76%); формираните при непосредственото взаимодействие с природни обекти представи и умения (63%); художествената ценност на приказката от екологична гледна точка (44%); тематичните предпочитания при възприемане, обсъждане и трансформиране на приказното съдържание (40%), а 20% отчитат като изходен ориентир литературният опит на децата. Техните усилия да подберат подходящи текстове, са подкрепени в част от дидактичните системи, които предлагат приказки на екологична тематика, за да може чрез тях децата да бъдат запознати с правила и норми за екологосъобразно поведение и с последици от тяхното неспазване. Тази констатация е отразена в отговорите на 73% от анкетираните. 27% са на противоположното мнение.

Екологичната приказка, като средство за формиране на ценностно отношение към природата в предучилищна възраст, има редица предимства. Те се извеждат на основата на получените емпирични данни, обобщени и онагледени на фиг. 2. Констатира се, че за голяма част от учителите основно предимство на екологичната приказка е поуката (76%). Тя остава в съзнанието на децата и се запазва като правило за общуване с природата. За всеки втори от анкетираните от важно значение е емоционалната наситеност на екологичната приказка. Тя би стимулирала прояви на въображение и би провокирала интереса на децата. Конкретността (48%) и простотата на сюжета (47%) също са посочени като важни предимства на екологичната приказка. Това води до извода, че сюжетната линия в екологичната приказка трябва да бъде съобразена с възрастовите особености на децата в предучилищна възраст. Сюжетът следва да бъде така композиран, че да включва малко герои, действията да са последователни и представени по разбираем за детския опит начин.

Фигура 2. Процентно разпределение на избора по въпроса „Според Вас кои са основните предимства на екологичната приказка за формиране на ценностно отношение към природата?“

Анализът на получените чрез анкетното проучване емпирични данни позволява да се формулират следните изводи.

1. За предучилищните педагози възпитаването на децата в любов и грижа към природата е аспект на лична и професионална ангажираност. Амбицията за формиране на ценностно отношение към природния свят насочва учители-

те към свобода на планиране и апробиране на вариативни моделни технологии в креативното пространство на екологичната приказка.

2. Съвременните детеводители оценяват високо ефективността на екологичната приказка като средство за възпитаване на ценностно отношение към природата и демонстрират професионална компетентност за целесъобразен подбор на подходящи произведения съобразно възрастовите особености на децата, техния литературен опит, художествената ценност на текстовете от екологична гледна точка, формирания опит от непосредствено взаимодействие с природни обекти. Отчитат, че децата възприемат по-лесно фабулата, когато сюжетът не е сложен и героите не са много.

3. Основното предимство на екологичната приказка като средство за формиране на ценностно отношение към природата в предучилищна възраст е нейната поука. Тя изпълнява регулативни функции, тъй като детето я запомня като правило, което транслира в дейността и общуването си с природата. Освен нея като преимущества се открояват простотата на сюжета, краткостта, емоционалната наситеност и конкретността.

4. Устойчивото качество на образователната интеракция „дете – природа“ е функция от вариативното и технологично осигуряване. При структуриране на методическия моделен комплекс за работа с екологични приказки учителите използват дидактическият потенциал на различни дейности. Предпочитат правилосъобразни игрово базирани и творчески активности, в които наученото се прилага в нов контекст. С помощта на разходки и посещения на природни обекти създават предпоставки за допълване на съществуващите представи чрез непосредствено взаимодействие с това, за което се разказва в приказката. Осъзнават, че посредством динамичния дейностен интегритет се предпоставя обогатяване на детската картина на света чрез единство на сетивно и рационално, реално и фантазно, емпирично и рефлексивно.

Дискусия

Съвременното предучилищно екологично образование не е „...преподаване на природонаучна информация, а отговорност спрямо подрастващите при въвеждането в света на природата с иновация и рефлексия“ (Stoyanova 2021, p. 9). То е ценностно насочено към перспективно формиране на екологически културна личност, а според Д. Гюров „екологичната култура се свързва с най-значимото в детството с проявата на положително емоционално-познавателно оценъчно отношение към природните обекти“ (Gyurov 2019, p. 370). Проявяването му в ежедневната жизнедейност е аспект на субектната насоченост на детето, който придава личностен смисъл на общуването и взаимодействието му с околната среда. Ето защо иновативните екологообразователни практики следва да гарантират шансове за позитивно обвързване с природата при ориентиране на малкия светооткривател в нейното многообразие и единство.

Това е възможно чрез целенасочено „...въвеждане на нови идеи, методи, технологии за възпитание и образование, използване на иновативни средства и творчески подходи“ (Ivanova 2022, p. 77). Важно е техен фокус да бъдат „...индивидуалната мотивация, самоопределението, самоактуализацията, социализацията и формиране на индивидуалността чрез придобиване на специфични за възрастта умения“ (Chuhovska 2022, p. 7).

Анализирайки значимостта на емоциите, Кр. Петрова уточнява, че „...те са от съществено значение за малките деца, при които създаването на приповдигната, изпълнена с предизвикателства среда, активира детската любознателност и въображение, желанието за откривателство, мотивира поведението“ (Petrova 2022, p. 77), а „мотивацията е емоционален компонент, който се поражда при създаването на вълнуващи, близки до детето ситуации“ (Popova 2022, p. 248). Интересни инструменти за тяхното генериране осигурява креативното пространство на приказката, която „...заема съществено място в живота на детето, но ролята ѝ е различна през етапите на детството. Различията се открояват както по отношение на възприемането, въздействието и съпреживяването, така и в предпочитанията относно тематиката, сюжета и героите, с които детето често се идентифицира“ (Hristova 2005, p. 224). Това е важно в частнодидактическият контекст на педагогическото взаимодействие „дете – природа“, тъй като „осъзнаването на значимостта на приказните събития показва пътя към реалния живот. Винаги изводите определят конкретната житейска поука, създаваща идеята за ситуативно приказно обучение“ (Tsaneva 2021, p. 158). По този начин е възможно перспективното подготвяне на основополагащи природонаучни компетенции, които позволяват на детето да разглежда „...екологичните проблеми в глобален мащаб, а не само през призмата на взаимодействието „човек – природа“ и „човек – общество“, целящо не само рационално използване на ресурсите от природната среда, но и възприемането на природата като незаменима ценност“ (Stefanova 2020, p. 340).

В контекста на концептуалната рамка за учене, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие, първостепенно значение придобиват промените в образователната среда, тъй като те „...могат да бъдат определени като катализатор за въвеждане на нови образователни технологии“ (Chuhovska 2022, p. 260). Капацитетът за тяхното разработване и внедряване зависи от откритостта на креативния учител към нов опит, а той се детерминира в значителна степен от механизмите на рефлексията. Педагогическото рефлексирание позволява да се открият репери за преосмисляне на функциите на екологичната приказка като креативно пространство за ценностно приобщаване към света на природата. Консолидирани посредством приказната сюжетност, те осигуряват импулси за активно и интерактивно учене, „...което отчита индивидуалността на детето и изявените/скритите му заложби на ос-

новата на съпреживяване, диалог, съвместно решаване на проблеми (анализ, търсене на алтернативи, вземане на решения“ (Kaloferova 2023, p. 114). В тези широки параметри е възможно „...насочване на педагогопсихологичното взаимодействие с детето към онези сфери на неговата личност, чийто интегритет създава условия за развитието на основни нейни субструктури като интелекта и креативността“ (Legkostup 2021, p. 258). Емоциогенността, вплетена в приказното съдържание, трансформира поведението и придава субективен смисъл на ценностно насоченото природооткривателство. Тя има подбудителни функции по посока стимулиране прояви на устойчив познавателен интерес, които „...оказват изключително влияние върху (...) цялостното психично развитие на децата от предучилищна възраст“ (Doncheva 2015, p. 1135).

Систематизираните идеи и становища задават отправни точки за разгръщане на дискусия, която да насърчи ангажираните с проблемите на ранното образование в областта на околната среда и устойчивото развитие субекти към концептуализиране на моделен дизайн за работа с екологични приказки и неговото съдържателно и образователно-приложно осигуряване чрез инструментите на динамичния дейностен интегритет, консолидирани в позитивна среда за детска жизнедейност.

Заклучение

Креативното пространство на екологичната приказка предлага разнообразни стимули за разгръщане на инициативно субективно значимо обогатяване на индивидуалния опит за ценностно общуване и емоционално наситено взаимодействие с природния свят. Неговата значимост се свързва с неограничените възможности за провокиране на специфично учене чрез активно възприемане, действено трансформиране и преживяване. Целенасоченото му използване като контекст за разгръщане на вариативни активности, които съпътстват, придружават или следват възприемането на приказните произведения с екологична тематика позволява постигането на комплексни дидактически резултати. Гарантирането им е аспект на фасилитиращата експертност на учителите новатори. Чрез рефлексване на техния педагогически опит могат да се открият репери за преосмисляне функциите на екоприказката в контекста на съвременните предизвикателства пред ранното образование в областта на околната среда и устойчивото развитие. Тяхното идентифициране, анализиране и огласяване може да даде отправни точки за дискусии в общността, които да обогатят не само образователно-приложния, но и научно-теоретичния опит на колегията.

ЛИТЕРАТУРА

- ГЮРОВ, Д., 2019. Взаимодействието „дете – среда“ и екосъобразни норми на устойчиво развитие. В: М. МИХОВА, *Международна научна конференция „Педагогическото образование – традиции и съвременност“*, с. 365 – 370. Велико Търново: Ай Анд Би. ISSN 2534-9317.
- ДОНЧЕВА, Ю., 2015. Теоретико-приложни предизвикателства и проблеми при реализиране на ситуацията в смесената по възраст група в детската градина. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 87, no. 8, pp. 1131 – 1140.
- ИВАНОВА, Б., 2022. *Дигитални инструменти за иновативен образователен дизайн в детската градина*. Стара Загора: Тракийски университет, print ISSN 1312-286X online ISSN 2535-1125 (ERIH PLUS).
- КАЛОФЕРОВА, Б., 2023. Развитие на природонаучни компетенции на 6 – 7-годишното дете чрез технологиите. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 95, no. 4s, pp. 112 – 122.
- НИКОЛОВА, Г., 2022. Общуването с произведения на изкуството – фактор за развитие на творческите способности на децата от предучилищна възраст. В: В. ПЕТРОВА. *Вечното и непреходното в предучилищното възпитание*, с. 221 – 231. Велико Търново: Св. св. Кирил и Методий. ISBN 978-619-208-297-0.
- ПЕТРОВА, КР., 2022. *Поведенческа компетентност в контекста на двигателната активност в детската градина*. Велико Търново: ИТИ. ISBN 978-619-7602-28-9.
- ПОПОВА, Д., 2022. Ролята на сюжетно-ролевата игра в логопедичната практика при деца в предучилищна възраст. В: В. ПЕТРОВА. *Вечното и непреходното в предучилищното възпитание*, с. 245 – 254. Велико Търново: Св. св. Кирил и Методий. ISBN 978-619-208-297-0.
- СТЕФАНОВА, Е., 2020. *Устойчиво развитие при запознаване с природната среда в начална училищна възраст*. Велико Търново: НВУ Васил Левски. ISBN 2367-7481.
- СТОЯНОВА, М., 2021. *Природата в предучилищното екологично образование – иновация и рефлексия*. Русе: Авангард принт. ISBN 978-954-337-424-3.
- ХРИСТОВА, Р., 2005. Детското приказно творчество – проективна методика за полова идентификация на децата от предучилищна възраст. *Педагогически алманах*, т. 13, бр. 1, Велико Търново: Св. св. Кирил и Методий. ISSN – 1310-358X.
- ЦАНЕВА, Й., 2020. *Приказкотерапията в помощ на педагога при работа с деца в депресивни състояния*. Велико Търново: НВУ Васил Левски. ISSN 2367-7465.
- ЧУХОВСКА, Д., 2022. *Интегративен модел за развитие на комуникативна компетентност чрез педагогическото взаимодействие в детската градина*. Велико Търново: ИТИ. ISBN 978-619-7602-29-6.

- ЧУХОВСКА, Д., 2022. Образователната среда за активизиране на комуникативната и познавателна компетентност. *KNOWLEDGE – International Jurnal*, vol. 54.2, pp. 255 – 260. ISSN 1857 – 923X (for e-version), ISSN 2545-4439 (for printed version).
- LEGKOSTUP, P., 2021. Works of art and 5 – 10 year old children. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 93, no. 2, pp. 251 – 259.

REFERENCES

- CHUHOVSKA, D., 2022. *Integrativen model za razvitie na komunikativna kompetentnost chrez pedagogicheskoto vzaimodeystvie v detskata gradina*. Veliko Tarnovo: ITI [In Bulgarian]. ISBN 978-619-7602-29-6.
- CHUHOVSKA, D., 2022. Образователната среда за активизиране на комуникативната и познавателна компетентност. *KNOWLEDGE – International Jurnal*, vol. 54.2, pp. 255 – 260. ISSN 1857 – 923X (for e-version), ISSN 2545-4439 (for printed version).
- DONCHEVA, J., 2015. Teoretiko-prilozhni predizvikatelstva i problemi pri realizirane na situatsiite v smesenata po vazrast grupa v detskata gradina. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 87, no. 8, pp. 1131 – 1140 [In Bulgarian].
- GYUROV, D., 2019. Vzaimodeystviето „dete – sreda“ i ekosaoobrazni normi na ustoychivo razvitie. In: M. MIHOVA, *Pedagogicheskoto obrazovanie – traditsii i savremennost*, pp. 365 – 370. Veliko Tarnovo: Ay And Bi [In Bulgarian]. ISSN 2534-9317.
- HRISTOVA, R., 2005. Detskoto prikazno tvorchestvo – proektivna metodika za polova identifikatsia na detsata ot preduchilishtna vazrast. *Pedagogicheski almanah*, vol. 13, no. 1, pp. 223 – 233. Veliko Tarnovo: Sv. sv. Kiril i Metodiy [In Bulgarian]. ISSN - 1310-358X.
- IVANOVA, B., 2022. *Digitalni instrumenti za inovativen obrazovaten dizayn v detskata gradina*. Stara Zagora: Trakiiski universitet [In Bulgarian]. Print ISSN 1312-286X, online ISSN 2535-1125 (ERIH PLUS).
- KALOFEROVA, B., 2023. Razvitie na prirodonauchni kompetentsii na 6 – 7-godishnoto dete chrez tehnologiite. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 95, no. 4s, pp. 112 – 122 [In Bulgarian].
- LEGKOSTUP, P., 2021. Works of art and 5 – 10 year old children. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 93, no. 2, pp. 251 – 259.
- NIKOLOVA, G., 2022. Obshtuvaneto s proizvedenia na izkustvoto – faktor za razvitie na tvorcheskite sposobnosti na detsata ot preduchilishtna vazrast. V: V. PETROVA, *Vechnoto i neprehodnoto v preduchilishtnoto vazpitanie*, pp. 221 – 231. Veliko Tarnovo: Sv. sv. Kiril i Metodiy [In Bulgarian]. ISBN 978-619-208-297-0.
- PETROVA, KR., 2022. *Povedencheska kompetentnost v konteksta na dvigatelната aktivnost v detskata gradina*. Veliko Tarnovo: ITI [In Bulgarian]. ISBN 978-619-7602-28-9.

- POPOVA, D., 2022. Rolyata na syuzhetno-roleвата игра v logopedichnata praktika pri detsa v preduchilishtna vazrast. V: V. PETROVA, *Vechnoto i neprehodnoto v preduchilishtnoto vazpitanie*, pp. 245 – 254. Veliko Tarnovo: Sv. sv. Kiril i Metodiy [In Bulgarian]. ISBN 978-619-208-297-0.
- STEFANOVA, E., 2020. *Ustoychivo razvitie pri zapoznavane s prirodната среда v nachalna uchilishtna vazrast*. Veliko Tarnovo: NVU Vasil Levski [In Bulgarian]. ISBN 2367-7481.
- STOYANOVA, M., 2021. *Prirodata v preduchilishtnoto ekologichno obrazovanie – inovatsia i refleksia*. Ruse: Avangard print [In Bulgarian] ISBN 978-954-337-424-3.
- TSANEVA, Y., 2020. *Prikazkoterapiyata v pomosht na pedagoga pri rabota s detsa v depresivni sastoyania*. Veliko Tarnovo: NVU Vasil Levski [In Bulgarian]. ISSN 2367-7465.

ECO FICTION IN CHILD – NATURE PEDAGOGICAL INTERACTION

Abstract. The paper presents the results of an empirical study focused on eco fiction as a tool for facilitating child – nature pedagogical interaction. The priorities of preschool teachers in the field of environmental education and sustainable development are analysed. Reasons are presented for value inclusion in the world of nature through various activities before, during, and after perception of environment-oriented works of fiction. Options are substantiated for innovating environment-oriented interaction by conceptualizing a model design for working with eco fiction and its content and educational-applied provision through tools of dynamic activity integrity consolidated in a positive environment for children's vitality.

Keywords: eco fiction; preschool environmental education; value attitude towards nature

✉ **Prof. Dr. Petya Konakchieva**

ORCID iD: 0000-0002-1572-8729

✉ **Mrs. Svetlana Velikova**

ORCID iD: 0009-0003-9461-5056

St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo
Veliko Tarnovo, Bulgaria

E-mail: p.konakchieva@ts.uni-vt.bg

E-mail: svetlanavelikova_2001@abv.bg